Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu

Jednym z podstawowych zadań, jakie Państwo winno spełniać względem swoich obywateli, jest zapewnienie im maksymalnej ochrony życia, zdrowia i mienia. Funkcja ta nabiera szczególnego znaczenia w ekstremalnych sytuacjach, takich jak anomalie pogodowe
w postaci m.in.: silnych wiatrów, intensywnych opadów atmosferycznych lub wyładowań atmosferycznych, występujących nagle, niespodziewanie i gwałtownie.
Przeciwdziałanie zagrożeniom dla życia i zdrowia ludzi oraz niesienie pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku działania sił natury, należy do odpowiednich jednostek administracji rządowej i samorządu terytorialnego. Działania tych jednostek wielokrotnie wspomagane są poprzez ofiarną pomoc całego społeczeństwa.
Wśród szerokiej grupy osób poszkodowanych w wyniku działania żywiołu są osoby niepełnosprawne. Osobom tym ze względu na stan ich zdrowia lub ograniczone możliwości samodzielnej egzystencji, powinna być zapewniona wzmożona ochrona życia, zdrowia lub mienia.
Istotną rolę w realizacji tego zadania ma spełniać program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu”.
Pomoc finansowa przewidziana w programie stanowi uzupełnienie pomocy wypłacanej przez organy administracji rządowej i samorządowej.

I. Nazwa programu

„Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu”.

II. Definicje pojęć

Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

1. beneficjencie – należy przez to rozumieć adresata programu, który uzyskał pomoc finansową w ramach programu,
2. monitorowaniu – należy przez to rozumieć proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat programu w aspekcie finansowym i rzeczowym,
3. PFRON – należy przez to rozumieć Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
4. programie – należy przez to rozumieć program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu”,
5. sytuacji kryzysowej – należy przez to rozumieć sytuację spowodowaną wystąpieniem żywiołu,
6. ustawie o rehabilitacji – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.),
7. wnioskodawcy – należy przez to rozumieć wnioskującego o przyznanie pomocy finansowej w ramach programu,
8. żywiole – należy przez to rozumieć powódź i inne ekstremalne zdarzenia atmosferyczne oraz katastrofy naturalne w postaci m.in.: silnych wiatrów, huraganów, intensywnych opadów atmosferycznych lub wyładowań atmosferycznych, osuwisk terenu, które wystąpiły nagle, niespodziewanie i gwałtownie powodując zagrożenie dla ludności i straty w mieniu w znacznym rozmiarze.

III. Podstawa prawna programu

Podstawą prawną uruchomienia i realizacji programu jest art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.).

IV. Cel programu

Celem programu jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym, poszkodowanym na skutek działania żywiołu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

V. Adresaci programu

1. Adresatami programu są poszkodowane na skutek żywiołu:
    1. osoby niepełnosprawne posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne),
    2. dzieci i młodzież niepełnosprawna posiadająca aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przed ukończeniem 16 roku życia z zastrzeżeniem postanowień ust. 2.
2. W imieniu osób niepełnoletnich, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ubezwłasnowolnionych częściowo lub całkowicie – zwanych dalej „podopiecznymi” – występują opiekunowie prawni tych osób.

VI. Formy i zakres pomocy udzielanej w ramach programu

1. Pełnomocnicy Zarządu w Biurze PFRON na podstawie przekazanych przez Oddziały PFRON informacji o wysokości zapotrzebowań uzyskanych z samorządów powiatowych, dokonują podziału środków finansowych dla Oddziałów PFRON na realizację programu przez samorządy powiatowe.
2. Pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych poszkodowanych na skutek żywiołu udzielana jest ze środków PFRON:
    1. w ramach Modułu I – w formie jednorazowego świadczenia na rehabilitację społeczną z zastrzeżeniem postanowień ust. 5 pkt 1,
    2. w ramach Modułu II – w formie jednorazowego świadczenia stanowiącego rekompensatę poniesionych strat i/lub pokrycie kosztów przeprowadzenia naprawy z zastrzeżeniem postanowień ust. 4 i ust. 5 pkt 2.
3. Uzyskanie pomocy finansowej w ramach jednego z modułów programu nie wyklucza możliwości uzyskania pomocy w innym module programu, w tym również do uzyskania pomocy, o której mowa w ust. 6 z zastrzeżeniem, że w ramach każdego z modułów:
    1. wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek o udzielenie pomocy,
    2. w przypadku każdego podopiecznego wnioskować o pomoc można tylko raz za wyjątkiem sytuacji, o której mowa w rozdziale X ust. 11.
4. Świadczenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, przeznaczone jest na:
    1. zakup lub naprawę sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych utraconych lub zniszczonych na skutek działania żywiołu,
    2. usunięcie powstałych na skutek działania żywiołu szkód, w obrębie zlikwidowanych uprzednio barier technicznych i barier w komunikowaniu się (bez barier architektonicznych) w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – zakup/naprawę sprzętu/urządzeń
    o ile ich zakup był dofinansowany ze środków PFRON, w tym w ramach programów Rady Nadzorczej PFRON.
5. Wysokość świadczenia przypadającego danej osobie niepełnosprawnej:
    1. w ramach Modułu I wynosi do 2000,00 zł (słownie: dwa tysiące złotych) przy czym nie może przekroczyć łącznie dla wszystkich osób niepełnosprawnych zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym, które poniosło straty w wyniku żywiołu, dwukrotności pomocy udzielonej przez organy administracji rządowej i samorządowej przekazywanej w formie zasiłku celowego,
    2. w ramach Modułu II:
        a. w przypadku naprawy sprzętu/urządzenia – wynosi do 100% kosztów jej dokonania z zastrzeżeniem, że koszt naprawy nie może stanowić więcej niż 50% kosztów zakupu naprawianego sprzętu/urządzenia,
        b. w przypadku utraconego lub zniszczonego na skutek działania żywiołu sprzętu/urządzenia/środka pomocniczego/przedmiotu ortopedycznego objętego dofinansowaniem ze środków PFRON – nie może przekroczyć kwoty jego zakupu,

(przy ustaleniu wysokości kwoty zakupu brany jest pod uwagę również ewentualnie wniesiony przez wnioskodawcę wkład własny) z zastrzeżeniem, że wysokość świadczenia nie może przekraczać kwoty wnioskowanej przez wnioskodawcę.

6. Rada Nadzorcza PFRON upoważnia Zarząd PFRON do podejmowania decyzji o udzieleniu w uzasadnionych przypadkach adresatowi programu indywidualnego wsparcia wykraczającego poza pomoc określoną w ust. 2 z zastrzeżeniem postanowień ust. 7.
7. Przedmiotową decyzję Zarząd PFRON podejmuje na podstawie wystąpienia Oddziału PFRON, przy czym łączna kwota pomocy udzielanej dla wszystkich adresatów programu wymagających indywidualnego wsparcia w związku z wystąpieniem danej sytuacji kryzysowej w ramach tego trybu nie może przekroczyć 10% środków przeznaczonych na realizację programu w danym roku w związku z zaistnieniem tej sytuacji. Podstawą decyzji o skierowaniu wniosku do Zarządu PFRON przez Oddział PFRON jest złożenie pisemnego wniosku o udzielenie adresatowi programu indywidualnego wsparcia, o którym mowa w ust. 6 przez jednostkę samorządu powiatowego, o której mowa w rozdziale IX ust. 4. Decyzja Zarządu PFRON każdorazowo powinna określać warunki i zakres udzielenia indywidualnego wsparcia.
8. Decyzję o uruchomieniu realizacji programu w związku z zaistnieniem danej sytuacji kryzysowej podejmuje Zarząd PFRON, pod warunkiem uruchomienia pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku żywiołu przez organy administracji rządowej lub samorządowej. Przedmiotową decyzję Zarząd PFRON zatwierdza przyjmując dokument wyznaczający kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu. Dokument ten może być modyfikowany przez Zarząd PFRON.
9. Dokument, o którym mowa w ust. 8 może określać w szczególności:
    1. moduły i formy pomocy, które będą realizowane,
    2. wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu,
    3. maksymalną kwotę pomocy w ramach poszczególnych form wsparcia,
    4. kryteria uczestnictwa osób niepełnosprawnych w programie,
    5. terminy składania wniosków,
    6. terminy złożenia zapotrzebowania na środki na realizację programu przez realizatorów programu,
    7. dodatkowe wymagania w zakresie weryfikacji wniosków,
    8. preferencje przysługujące Wnioskodawcom w trakcie rozpatrywania wniosków,
    9. ramowy wzór umowy w sprawie realizacji programu zawieranej pomiędzy PFRON a realizatorem programu, o której mowa w rozdziale IX ust. 2 oraz ramowe wzory formularzy wniosków o przyznanie pomocy, o których mowa w rozdziale X.

VII. Warunki uczestnictwa w programie

W przypadku uruchomieniu realizacji programu w związku z zaistnieniem danej sytuacji kryzysowej warunki uczestnictwa w programie, w tym wymagane dokumenty do uzyskania pomocy, określa Zarząd PFRON w dokumencie wyznaczającym kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu, o którym mowa w rozdziale VI ust. 8. Warunki uczestnictwa w programie adresat programu, o którym mowa w rozdziale V musi spełniać zarówno w chwili zaistnienia danej sytuacji kryzysowej, jak i w dniu składania wniosku o pomoc w ramach programu, a także w dniu podejmowania przez realizatora programu decyzji o przyznaniu wnioskowanej pomocy.

VIII. Zasięg i czas trwania programu

1. Program realizowany jest na terenach dotkniętych żywiołem.
2. Program wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą PFRON.
3. Program przewiduje wypłatę świadczeń dla osób niepełnosprawnych poszkodowanych w wyniku żywiołu. Data zakończenia programu ustalona zostanie przez Radę Nadzorczą PFRON na podstawie odrębnej uchwały.

IX. Warunki uczestnictwa samorządu powiatowego jako realizatora w programie

1. Realizatorem programu w Module I i II oraz w zakresie udzielania indywidualnego wsparcia, o

którym mowa w rozdziale VI ust. 6 jest samorząd powiatowy, który przyjmie zaproszenie PFRON do realizacji programu.
2. Samorząd powiatowy, który wyraża chęć przystąpienia do realizacji programu zawiera z PFRON umowę w sprawie realizacji programu, która określa obowiązki oraz uprawnienia stron.
3. W przypadku, gdy dany samorząd powiatowy nie przystąpi do realizacji programu, dopuszcza się możliwość zawarcia umowy w sprawie realizacji programu na rzecz beneficjentów z terenu działania tego samorządu, z innym realizatorem programu.
4. Samorząd powiatowy, który przystąpił do realizacji programu wyznacza jednostkę samorządu powiatowego właściwą terytorialnie dla miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej poszkodowanej w wyniku żywiołu do realizacji programu.

X. Tryb postępowania

1. Wnioski o przyznanie pomocy w ramach programu rozpatrywane są w jednostce samorządu powiatowego wyznaczonej przez samorząd powiatowy do realizacji programu – na formularzach wniosków dotyczących Modułu I oraz Modułu II programu, z zastrzeżeniem postanowień ust. 3.
2. Rozpatrywaniu podlegają wnioski pozostające w dyspozycji jednostki samorządu powiatowego, w tym złożone bezpośrednio w tej jednostce, a także otrzymane za pomocą operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1481, z późn. zm.), w tym przekazane przez inne podmioty działające na terenach objętych żywiołem.
3. PFRON opracuje i udostępni samorządom powiatowym ramowe formularze wniosków o przyznanie pomocy, o których mowa w ust. 1.
4. Termin naboru wniosków w ramach programu w przypadku uruchomieniu realizacji programu w związku z zaistnieniem danej sytuacji kryzysowej określa Zarząd PFRON w dokumencie wyznaczającym kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu, o którym mowa w rozdziale VI ust. 8.
5. Oddział PFRON i samorząd powiatowy, na terenie działania których wystąpił żywioł, organizuje na miejscu zdarzenia akcję informacyjną dla poszkodowanych osób niepełnosprawnych o możliwości uzyskania pomocy w ramach programu.
6. Pracownicy Oddziałów PFRON i samorządu powiatowego, w tym jednostki samorządu powiatowego wyznaczonej do realizacji programu zobowiązani są do udzielania osobom niepełnosprawnym wszelkich informacji dotyczących programu, a także w razie konieczności udzielania pomocy przy wypełnianiu wniosku. W uzasadnionym przypadku istnieje możliwość przekazania wniosku bezpośrednio pracownikowi jednostki samorządu powiatowego w miejscu i w terminie ustalonym z Wnioskodawcą.
7. Wnioski rozpatrywane są na bieżąco. Decyzję w sprawie przyznania świadczenia podejmuje jednostka samorządu powiatowego na podstawie zweryfikowanego wniosku.
8. O podjętych decyzjach jednostka samorządu powiatowego powiadamia wnioskodawców niezwłocznie.
9. W przypadku pozytywnej decyzji jednostki samorządu powiatowego wypłata świadczenia nastąpi na rachunek bankowy wskazany we wniosku o przyznanie pomocy w ramach programu, nie później niż w ciągu 10 dni roboczych od daty podjęcia przedmiotowej decyzji. W uzasadnionych przypadkach – pod warunkiem posiadania takiej możliwości przez realizatora programu – dopuszcza się możliwość wypłaty świadczenia w formie gotówki w terminie uzgodnionym z wnioskodawcą. Wypłata przyznanego świadczenia następuje w siedzibie realizatora programu, bądź przekazem pocztowym. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość wypłaty środków przez pracowników realizatora programu w aktualnym miejscu zamieszkania wnioskodawcy.
10. Wypłata świadczeń następuje do momentu wyczerpania środków finansowych PFRON przeznaczonych na realizację programu. Wnioski rozpatrzone negatywnie, podlegają archiwizacji w jednostce samorządu powiatowego.
11. Wnioskodawcy, któremu odmówiono przyznania środków finansowych w wyniku uchybienia przy weryfikacji wniosków – przysługuje prawo zwrócenia się z wnioskiem do jednostki samorządu powiatowego o ponowne rozpatrzenie sprawy.

XI. Źródła finansowania programu

1. Budżet programu tworzony jest ze środków będących w dyspozycji PFRON.
2. W ramach programu finansowane są także w odniesieniu do danej sytuacji kryzysowej wydatki samorządów powiatowych, ponoszone na obsługę programu – do wysokości 2,5% środków przekazanych samorządom powiatowy na realizację programu.
3. W przypadku, gdy samorząd powiatowy wykorzysta poniżej 90% środków przekazanych w danym roku przez PFRON na realizację programu w związku z wystąpieniem danej sytuacji kryzysowej, wysokość środków na obsługę programu będzie wyliczana od wysokości środków wykorzystanych na realizację programu.

XII. Zadania poszczególnych realizatorów programu

1. Do zadań Zarządu PFRON w związku z zaistnieniem danej sytuacji kryzysowej należy:
    1. podejmowanie decyzji o uruchomieniu realizacji programu,
    2. zatwierdzanie dokumentu wyznaczającego kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu,
    3. podejmowanie decyzji o udzieleniu pomocy, o której mowa w rozdziale VI ust. 6,
    4. podejmowanie decyzji o wysokości środków finansowych, które zostaną przeznaczone na realizację programu, w tym w ramach każdego modułu, który będzie realizowany oraz o ile dotyczy w ramach indywidualnego wsparcia, o którym mowa w rozdziale VI ust. 6,
    5. wnoszenie do Rady Nadzorczej PFRON projektów modyfikacji programu,
    6. ustalanie terminów przyjmowania wniosków.
    7. wnioskowanie do Rady Nadzorczej PFRON o zakończenie realizacji programu.
2. Do zadań samorządu powiatowego należy postępowanie zgodnie z zakresem określonym w programie, w tym przede wszystkim wyznaczenie jednostki samorządu powiatowego właściwej terytorialnie dla miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej poszkodowanej w wyniku żywiołu do realizacji programu odpowiedzialnej za:
    1. weryfikację formalną wniosków o przyznanie pomocy w ramach poszczególnych modułów programu,
    2. podejmowanie decyzji w sprawie przyznania wnioskowanej pomocy,
    3. występowanie do Oddziału PFRON z pisemnym wnioskiem o udzielenie adresatowi programu indywidualnego wsparcia, o którym mowa w rozdziale VI ust. 6,
    4. obsługę finansową beneficjentów,
    5. monitorowanie prawidłowości wykorzystania środków PFRON.
3. Do zadań Biura PFRON należy:
    1. zarządzanie programem,
    2. przedkładanie do zatwierdzenia przez Zarząd PFRON dokumentu wyznaczającego kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu (uruchomiającego program dla danej sytuacji kryzysowej),
    3. monitorowanie programu.
4. Do zadań Oddziałów PFRON należy postępowanie zgodnie z zakresem określonym w programie, w tym przede wszystkim:
    1. współpraca z samorządem powiatowym, w tym z wyznaczoną do realizacji programu jednostką samorządu powiatowego, w zakresie realizacji programu, w szczególności:
        a. zawieranie umów z samorządem powiatowym,
        b. przyjmowanie od samorządu powiatowego zapotrzebowań na środki finansowe PFRON na obsługę wniosków,
        c. przekazywanie środków finansowych oraz przyjmowanie sprawozdań z realizacji programu,
    2. występowanie do Zarządu PFRON o udzielenie indywidualnego wsparcia, o którym mowa w rozdziale VI ust. 6.

XIII. Monitoring programu

1. Zarząd PFRON sprawuje kontrolę nad wykorzystaniem środków PFRON przekazywanych na realizację programu.

2. Samorząd powiatowy, na terenie działania którego wystąpił żywioł, przekazuje do Oddziału PFRON po zakończeniu wypłaty świadczeń:
    1. informacje o zakresie i sposobie wykorzystania środków przekazanych na realizację programu, zawierające w szczególności:
        a. liczbę wnioskodawców,
        b. liczbę złożonych wniosków spełniających wymogi programu,
        c. liczbę osób zakwalifikowanych do uczestnictwa w programie,
        d. kwotę wypłaconych w ramach programu świadczeń,
    2. inne informacje związane z realizacją programu, o które może wystąpić Oddział PFRON.
3. Oddział PFRON przekazuje do Biura PFRON:
    1. zbiorczą informację o zakresie i sposobie wykorzystania środków przekazanych na realizację programu opracowaną na podstawie informacji, o których mowa w ust. 2.
    2. inne informacje związane z realizacją programu, o które może wystąpić Biuro PFRON.